34 szám.

A „KELET" előfizetési díja
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt
Fél évre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 40 kr.
Egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik a „Kelet" mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.
Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 12-ik szám.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.
Egy négyszög centiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10 Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fővételi irodája Budapesten Szervitatér 3. sz
Nyilttási czikkek
gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

Tizenkettődik évfolyam. 1882. Kolozsvár, szombat, februàr 11

A TOROCZKÓIAK SORSA.

E lapok febr. 9-iki számában közöltük a földmivelés- ipar- és kereskedelmi miniszter urnak a kolozsvári iparkamarához intézett átiratát, melyben tudatja, hogy a kamara kérésére bizottságot küldött ki a toroczkóiak ipari gyi állapotának megvizsgálására, s egyszersmind közli e vizsgálat eredményét.

E közleményben fájdalom, világosan meg van irva a toroczkói vasipar halálos itélete; s a mennyire örvendünk annak, hogy B. Kemény Gábor miniszterségе óta az iparkamarák jelentései és panaszai nemcsak figyelemben részesülnek, hanem minden ipari kérdésben meg is tétetnek a szükséges lépések, ép oly leverő volt megtudnunk e vizsgálatból, hogy Toroczkó vidékének népe, ez a bokrétája az erdélyrészi népháztartásnak, eddigi kenyeréből többé meg nem élhet.

A jelentés kiemeli, hogy ez a szép néptörzs, mely különös kivételképen idegen nemzetiségből lett a legjobb magyarrá s tökéletesen kicserélte nyelvét és vallását, körülbelől 700 évvel ezelőtt költözött be hozzánk Styriából, a hol valószinüleg szintén vasipart folytatott, s a Toroczkónál levő igen kitünő és nagymennyiségü vas szolgált itt is letelepedésük okául. Csakhogy 700 év óta a hegyek nem termettek új vasat, a hangyaszorgalmu nép összefurdalva mindenfelé a kemény sziklákat, kiszedte közülök a kincset. Ott a hol ezelőtt évenként 26,000 métermázsa vaskövet fejtettek ki, most csak négy ezer s nehány száz mázsát fejtenek, s a hol az összes lakosság a vasiparral foglalkozott, most annak csak egy negyed része nyer szűkös kenyeret belőle.

Ossze hasonlitva a kiaknázott területet a még érintetlenül hagyott résszel, egész biztonsággal megállapithatni, hogy tiz esztendő mulva már nem létezik többé toroczkói vasipar. Már most az a kérdés, hogy e derék nép miből fog ezután megélni, mert földje nincs a hová vethessen. És ezt a kérdést nem 10 év mulva, mikor már teljesen késő, hanem most kell tárgyalni.

A leghelyesebb volna, ha léteznének módok, a melyekkel ősi foglalkozásukat, a vasipart jövőre is fenn lehetne tartani. A vasutak segitségével ma már megszünt a térbeli távolság és Erdély távolabbi részeiből is lehetne Toroczkóba szállitani kiolvasztás és feldolgozás végett vaskövet. E mód azonban még a toroczkói nép felemelésére nem vezet. A toroczkói vas keresettségének oka nem feldolgozásában, hanem minőségében rejlik.

Az országrészünkben található vas kiolvasztására és feldolgozására, a hol az ércz kellő mennyiségben fordul elő, már vannak a toroczkóiaknál hasonlithatatlanul kitünőbb és nagy befektetésekkel épitett vasmüvek, a melyek az ujabb kor vivmányainak alkalmazásával állitják elő készitményeiket. Képzelődésnek is merész tehát azt hinni, hogy a toroczkóiak ezekkel kiállják a versenyt.

E derék népnek nem marad semmi más választása, mint vagy más vasbányáknál keresni foglalkozást, vagy uj iparágat tanulni. Ha az elsőt cselekszik, imádott hegy-völgyes vidékükről szétszóródnak a világban, a mi reájok és hazarészünkre is óriási veszteség volna, a másodikat pedig csakis az állam segitségével érhetik el. Ha tehát most az iparügyi ministerium meggyőződött arról, hogy e nép évszázadokon át folytatott iparából többé meg nem élhet, most már az iránt kellene vizsgálatot inditani meg, hogy miből élhetne meg ezután.

Különös figyelmébe ajánljuk a magas kormánynak, hogy Toroczkó vidékén országszerte a legszebb csiszolásra alkalmas kövek fordulnak elő. A különböző cárneolok, achátok a legnagyobb változatban és roppant mennyiségben fordulnak elő; e kincseken előbb-utóbb meg fog akadni, a majdan felébredő vállalkozási szellem s bizonnyára felhasználta volna eddig is, ha ama vidéken kellő munkaerő találtatott volna hozzá; maga az osztrák kormány a külföldi államok példájára az ily helyeken kőcsiszóló iparos iskolákat szokott felállitani. Ez volna te hát a magyar állam feladata Toroczkón is. Nem tudjuk eléggé kérni a tevékeny iparügyiminiszteriumot, hogy mentse meg egy ily intézettel a pusztulástól a jó toroczkói népet, az országnak tesz vele megbecsülhetetlen szolgálatot.

Bismarck herczegnek az orosz udvarnál állitólagos föllépése, melylyel a Szkobelev fölköszöntőjében jelzett irányuak s az orosz sajtó által Ausztria és Magyarország ellen intézett támadásoknak elejét venni s általában Oroszországot a délszlav mozgalomban való részvételtől komolyan visszatartani — mint az „Egyetértés" irja — magyar kormánykörökben váratlanul hatott s egész meglepetést, de mondhatjuk, örvendetes meglepetést idézett elő. Hivatalos értesülést Bismarck föllépéséről, a magyar kormány mai napig még nem nyert, de miután ennek hire tekintélyes hirlapi oldalról jött napvilágra s azt dementi nyomban nem követé s miután a Németországgal fenálló viszony ily föllépés lehetőségét megengedi: kormányköreink erről mint teljesen hihető tényről nagy önérzettel s a jövő iránti nagy bizalommal beszélnek. Ugy vélekednek ugyanis, hogy a herczegovinai lázadás nemcsak terjedni és erősödni nem fog, de sőt az a lehető legrövidebb idő, pár hét alatt teljesen el fog részint nyomatni, részint csillapulni. Arról van ugyan értesülésük, hogy Oroszország a galicziai határ közelében a katonai létszámot tetemesen erősiti, de ez semmi aggodalmat nem okoz, miután Oroszországot sem hajlandónak, sem eléggé felkészültnek nem tartják arra, hogy a monarchiával szemközt katonai bonyodalmat provokáljon.

Az erdélyi szászokról az ujvidéki „Nedélyni Liszt" azt irja, hogy nagynémetségük által elkapatva, ha csak szerét tehetik, jeleneteket improvizálnak a magyar parlamentben. Nevezett lap határozottan elitéli a szászok hazafiatlan fellépését s elnyomatásukat halatlan rágalomnak nyilvanitja. Valótlan, hogy nyelvük és iskolájuk el van nyomva; Magyarországban minden nemzetiségnek nyelve és iskolája törvény által van biztositva. Az erdélyi szászoknak azonban „extra-wurst" kellene, s erre jogot is formálnak, a hatalmas Németországra, Berlinre, Bismarckra tekintgetvén. A magyar országgyülés azonban megadta nekik a választ, Tisza megmondta szemükbe az igazat, ismét bebizonyult, hogy midőn Magyarország állami egységéről és eszméjéről van szó: az egész parlament egy test és egy lélek. Igy van ez jól és helyesen! Ha Miletics is holmi „Veltschmerz"-nek adna kifejezést az országgyülésen, ugy jár, mint a szegény szaszok, kiknek tán nem egyhamar jut eszükbe, elnyomatásról panaszkodni ott, hol szabadságról beszélhetnek.

Országgyülés.

A képviselőház ülése

febr. 9-én.

Tisza Kálmán a jegyzőkönyv azon pontja ellen szólal fel, mely a szegedi kir. biztosság meghosszabbitásáról szóló, tegnap beadott törvényjavaslat a pénzügyi bizottsághoz utasittatott. De miután ez a törvényjavaslat természeténél fogva is a közigazgatási bizottság elé tartozik, oda kéri utasittatni. (Helyeslés.)

Elnök: Ezen kiigazitással a jegyzőkönyv hitelesittetik.

Elnök bemutatja többek között: a balázstalvi g. k. érseki főkonzisztoriumnak kérvényét a gimnáziumi és reáliskolai tvjavaslat elvetése iránt; a maros-vásárhelyi kir. törvszék, k. ügyészség és a területükön működő járásbirósá-gok tagjainak kérvényét, fizetés és lakbér felemelése, a nyugdij rendszer megállapitása, a végleges szervezet keresztülvitele és egy általános szolgálati szabályzat megalkotása tárgyában. Következett·

Az igazságügyi költségvetés.

Csiky Kálmán egyetért Polonyival abban, hogy az egyházi biráskodás még mai szükebb keretében magát tulélt intézmény.

Igazságtalannak tartja, hogy a családi élet meglazulását, az öngyilkosságok gyakoriságát, az általános elkeseredést az igazságügyi politikára háritja, bár nem tagadja ő sem, hogy ezen szomoru dolgok csakugyan valóságos tények, de mélyebb bajok azok, melyeknek ezek csak tüneményeit képezik.

Sürgeti a biróságok végleges szervezését és a székhelyek végleges megállapitását, mert e nélkül a függetlenség garancziái nem teljesek.

Körösy Sándor nem osztozhatik azon vádakban, melyek az igazságügyi kormányzat ellen felhozattak és sajnálja, hogy Polonyi a bosnyák politikával vegyitette össze az igazságügyet.

A bajok forrását nem a birói szervezetben, hanem a perrendtartásban találja s azt hiszi, hogy mindaddig e bajok orvosolhatók nem lesznek, mig toldozás és foldozásból fog állani a javitás és nem hozatik be a szóbeliség és közvetlenség.

Az igazságügy terén az alkotás és nem a rombolás szükségét tartja szem előtt. Felhivja az ellenzéket, hogy csatlakozzék a belszervezkedés terén a kormánypárthoz. (Derültség.) Mivel azt látja, hogy a kormány ugy rombol, hogy az egyik kezében ott van az épitő eszköz és a kőmüves kanál, szükségesnek tartja annak támogatását. Az Isten szerelmére kéri az ellenzéket, hogy előbb erős és boldog Magyarországot segitsen csinálni. Ezt szóló mondja, ki harczolt az ország függetlenségeért, halálra is itéltetett és öt évig ült Josefstadtban. (Éljenzés és derültség.) Elfogadja mindenestől a költségvetést. (Helyeslés a jobb on.

Ezután Székely Elek, utána pedig Pauler igazságügyminiszter szólalt fel, mire az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

A porosz képviselőház az egyház politikai előterjesztést egy huszonegyes bizottsághoz utasitotta a melynek kebelében fognak a tárgyalások megindulni.

Azon hangból itélve, melyet Berlinben Oroszország ellen használnak azon feltevést kelti, hogy a porosz fővárosban nem igen biznak a muszka loyalitás őszinteségben. Bécsben a majdnem demonstratiot tanusitott megnyugtatások daczára is a kétely, mind feltünőbb alakot ölt a muszkabarátság iránt. A „Kölner Zeitung" bécsi levelezője jól értesült körök, azon aggodalmának ad kifejezést, hogy a németbarát, orosz külügyér közeli bukásától tartanak.

A helyzet teljesebb festésére a „Kölner Zeitg." egy terjedelmes szt·-pétervári levelet közöl, melyben a többek közt ezeket mondja: A „moskvai ujság" hónapok óta hangosan követeli a háborut, már pedig az orosz kormány előtt egy lap sem bir oly nagy beccsel, mint épen ez ujság. Kelet Rumeliában orosz hivatalnokok feltünően kihivó viseletet engednek meg magoknak; Ausztriában orosz izgatókat fogdosnak be, a Krivoscsiában és Hercegovinában harczolnak, vajjon mindez süket fülekre találhat-e, Moskvában és Ignetievnél? Mit keres Constantin nagy herczeg Parisban, és Madame Ádám Pétervárt? Mily különös hirek keringnek a világban szerteszét, az orosz csapat mozgósitásokról? Hányszor hangoztatták már a hirt, hogy a nihilizmus ellen egyetlen orvos szer egy külháboru?

Magának a czárnak bizonyára legkevésbé sincs harczias vagy tékozló kedve, de az ő helyzete is alig elviselhető. Tarthat-e az ő élete is még sokáig a jelen helyzetben, élhet-e még sokáig, mint egy fogoly katonai soroktól körülzárva?

Vajjon minő áldozat lenne igen nagy a tönkrejutás rohamos árját feltartóztatni? Minden komolyan gondolkodó orosz kétségbe kell essék azon feladat előtt, hogy az államot mind eme nyomoruságból kiszabadithassa. A könnyelmü orosz azonban, a mely pedig leginkább van képviselve az irányadó körökben, könnyebben belemegy, vagy aggodalom nélkül küld másokat bele egy külháboru veszélyeibe. Ha sikerülne egy ilyen külháborut meginditani, akkor az öreg Gorcsakov semmiesetre sem vezethetné az ügyeket, s okvetlen nagy személy változások lennének szükségesek a legfőbb állami hivatalokban, az ilyen változástól pedig senki sem huzhatna nagyobb hasznot Ignatievnél. Mióta ő lett a belügyminiszter azóta az elégületlenek száma óriásilag gyarapodott az országban, mert ő mindenütt, a hol még egy kis organisatió volt, azt tönkre tette, s a helyett, hogy rendet csinálna, magas politikával foglalkozik. Mindezeket összevéve, ki kell mondanunk, hogy Németország igen helyesen cselekszik, ha az európai béke szilárdságában nem igen hisz s hogy ha elővigyázó.

A dél-szláv lázadás.

Némely lapoknak sportjuk felverni a közönséget sensatiós hirekkel. Megtörtént már, hogy e lapok egy hidon 200 felkelőt kaszaboltak le, Brassóban muszka fegyvereket fedeztek fel. Nikita ellen merényletet követtek el és igy tovább.

E játék az olvasó jóhiszeműségével üzleti szempontból kifizeti ugyan magát, mert a közönség kapkodja a lapot, de komoly irányu hirlap e rendszeres félrevezetést nem tekintheti hivatá-

---

A KELET TÁRCZÁJA.

KOLOZSVÁR VIZEIRŐL.

Dr· Fabinyi Rudolf tanárnak Febr. 6-án a vigadó nagytermében tartott felolvasása.

(Folytatás.)

1) A szilárd részek meghatározása egyszerüen eszközölhető; lemérünk a vizből, annak szilárdrészekben való gazdagsága szerint 100—1000 grmot egy platina edénybe és óvatosan elpárolgtatjuk, a nélkül, hogy a viz forrna, azután 180° hőmérsékнek tesszük ki s erre ismét megmérjük. A suly különbség adja a szilárd részek mennyiségét a meghatározásboz vett vizben, s ebből átszámitható 1000 vagy más mennyiségére a viznek.

A szilárdrészekből legkevesebbet tartalmaz a Bánffy-kert kutja, minimum 2, maximum 342 mlgr. keveset tartartalmaz még a Stadler, Széchényi, Talpas. A többi kutakban már rendkivül növekedik mennyiségök (kisérlet).

A szilárd részek mennyisége az évszakok alatt ingadozik és nyáron éri el maximumát.

2) A keménység, mely alatt értjük a viz mész-oxyd tartalmát 100,000 rész vizben és pedig a hány rész mész oxyd van 100,000 vizben, annyi keménységi fokkal bir.

A keménység megengedhető határa 18—20 fok.

A Talpas és Bánffy-kert kutjában csekélyebb, a muzeumkerti 29, a vegytani intézet udvarán levő 60 foku keménységgel bir.

A keménységi fok nem függ az összes szilád alaktrészek mennyiségétől, hanem csupán a mész és magnésium sóktól.

A keménység meghatározására egyszerü mód szolgál.

Minden házi asszony tudja, hogy kemény vizben nem lehet jól mosni, mivel a mosás alkalmával azon vegyfolyamat megy véghez, hogy mész szappan képződik, mely oldhatlan és a szappan mindaddig nem ád habot, mig a viz mésze át nem alakittatik a szappan által zsirsavas mészszé (kisérlet).

A viz kétféle keménységgel bir, mulékony és állandó keménységgel. Valamennyi mész és magnesium só előidézi a viz keménységét, de a különböző sók különböző alakban idézik ezt elő.

A mész és magnesium azon része, mely szénsav közvetitése folytán van a vizben oldva, mihelyt a vizet felfőzzük, a szénsav eltávolodásával kiválik és a viznek megszürése által eltávolitható. Tehát kemény viz főzés által lágygyá tehető, ha a viz szénsavas meszet tartalmaz.

Azon keménység, mely szénsavas sók által idéztetik elő, azért mulékonynak neveztetik, mig a többi mész és magnesium sók, nevezetesen gypsz, chlorcalcium és salétromsavas calcium (magnesium) által előidézett, mely a viznek felfőzése által nem szüntethető meg, a viz állandó keménységét idézi elő. Mindkétféle keménység együtt adja a viznek összes keménységét. Ezen összes keménység lett a táblázatba felvéve. (Kisérlet.)

Azon viz, mely kevés vegyületeket tartalmaz, lágynak neveztetik.

3) Chlor. — A chlor legnagyobb mennyiségben mint konyhasó (Chlornatrium), Chlorkalium, Chlorcalcium, Chlormagnesium, — nálunk legnagyobb részt, mint konyhasó — jön elő a vizekben.

Évi átlag.

1 liter vizben van milligramokban:	Bánfi	Széchenyi	Stadler	Talpas	Muz. háti	György M.	Györgytalvi.	Sétatéri uj	Tanácsh. c.	Belmon. ut.	K.-magy.ut.	Ref kolleg.	Vegyintézet	Sas vend.	Belkirályut.
Szilárd alkatrész	280·7	321·9	441_3	365_1	1071·7	863	1030·6	364·2	2068·3	2066·1	2252	2144	3828·9	3222·6	4546
Chlor	30·4	60·5	57_6	67_5	153·3	159·7	95·4	61·1	262·9	310·1	377·9	378	603·9	317·8	670 2
Vizmentes salétromsav (N_2 O_3) . .	2·6	0·3	2_8	2_7	2	3	2	3·5	3	2·6	3·1	2·1	3	2·1	1·9
Vizmentes salétromsav (N_2 O_5) . .	49·4	42·9	97_5	50_2	140·5	230·5	965	13·8	422	438·6	440	336·4	1105·4	737·6	1296·6
Ammoniák.	0	0·1	4_2	6_6	0	1·4	0	1·4	0·2	0·2	1·1	0·2	0·2	0	0
Szerves anyagokra eső oxigen . .	1·4	1·1	1_9	1_5	0·8	1·9	1·1	1·5	1·5	2·7	3·2	1·5	2·5	2·7	3·6
Keménység Clarkefokokban . . .	6.8	61	8_3	6_2	29·3	18	28·4	10·1	36	29·7	30·5	39·7	60	68·3	67·8

A mi mennyiségének meghatározását illeti, valahányszor oly folyadékhoz, mely chlornatriumot (kaliumot stb.) tartalmaz, légenysavas ezüst oldatot adunk, erős fehér csapadék keletkezik, mely az ezüstnek chlorral való vegyületéből áll.

A chlorezüst összetétele mindig ugyanazonos levén, egyszerü arány segélyével kiszámitható a nyert chlorezüstből a chlor mennyisége. (Kisérlet.)

A megengedett határ érték 500 mlgr. szilárd rész mellett 20 mlgr., 1 rész chlorra legalább 25 rész szilárd anyagnak kell esnie. A talpaskut 67 mlgr., mig a bel-királyutczai 670 mlgr. chlort tartalmaz. A chlornak vizeinkben ily nagy mennyiségben való előfordulása arra mutat, hogy ürülékanyagokkal jöttek érintkezésbe.

4) Salétromsav. — Csak bizonyos (Dolomit kagylósmész) talajban és rendesen csak igen csekély mennyiségben jön elő, de mindenütt előjön ott, hol állati és növényi anyagok a talajban rothadásba és erjedésbe mennek át.

A salétromsav a vizekben mindig különböző aljakhoz van kötve.

A salétromsav mennyisége jelzőül szolgál arra, hogy mennyire megfertőztetett talajon szivárog keresztül a viz, mily nagy kiterjedésüek azon rothadási folyamatok, melyeknek szomszédságában kering a viz.

A salétromsavra nézve a határérték 1 literben, azon esetben ha más ártalmes agyagok nincsenek jelen, 5—15 mlgr.

A Széchényi	42·9
Bánffy-kert	49
Talpas	50
Stadler	97
Muzeum	140
Sétatér	8·13
Belmonostor	438
Reform. coll.	336
Vegytan int.	1105
Belkirály-ut.	1286 mlgr.

salétromsav anhydritet tartalmaz egy literben, ugy hogy egy industriosus ember még ráadhatuá magát e vizekből a salétrom előállitására.

A salétrom meghatározására egy egyszerü és elegáns eljárás vezet, mely arra van alapitva, hogy a salétrom oly vegyület, mely könnyen adja át Oxygeniumának egy részét oxydálható anyagoknak, mig maga oxygénben szegényebb, légnemü vegyületekké alakul át. Bizonyos eljárás mellett az összes salétromsav nitrogénoxyddá alakitható át (kisérlet).

A légenyoxydnak azon nevezetes tulajdonsága van, hogy Oxygeniummal könnyen egyesül ujból légeny byoxyddá.

Ezen gáz azután, ha vizzel találkozik, ismét salétromsavvá lesz.

Itt tehát egy nevezetes körfolyamat van. A salétromsav átadja az O-t és NO. marad vissza, mely ha találkozik Oxygeniummal, N. byoxyd és ez vizzel érintkezve ismét salétromsavvá lesz.

Ezen körfolyamat nevezetes szerepet játszik a kénsav előállitásánál is.

Hogyha NO. oxydálásánál nincs elég O., akkor salétromossav képződik s ez mint ilyen közbülső állapot rendszerint megtalálható ott, hol salétromsav képződik.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sának. Kószahireket, hatásosnál hatásosabbakat mi is gyüjthetnénk össze e rovat alatt, mert fájdalom sokan vannak a kik ilyenkor, a hirkovácsolással keresik a feltünést, de a magunk hitele és olvasóink érdekében jövőre is csak megbizható források után indulunk el, ha mindjárt csak rövid hireket hozhatunk is.

Igy például mindabból, a mit ma különböző lapok hoznak, csak a következő értesités bir a megbizhatóság jellegével:

Bécsből, febr. 8-ról jelentik hivatalos részről: A szerajevói főparancsnokság február 8-án déli 1 órakor jelenti: Csapataink következő veszteséget szenvedtek: február 5-én Focsa előtt a 11. sz. gyalogezred legénysége közül sulyos sebet kapott: Pahler Ede gyalogos; a 75. sz. gyalogezredből sulyos sebet kaptak: Hauzer Márton szakaszvezető és Krousek János gyalogos; könnyü sebet kapott: Lassi Henrik gyalogos.

A Gazeta és a brassói magyar kisdedóvoda ügy.

E becses lapok folyó évi 26-ik számában kifejtettem a magyar óvódák szükségességét Brassóban. A magyar sajtó párt különbség nélkül melegen fogadta az ezen ügyben többek által is megpenditett eszmét. A Gazeta sem késett levelemet a „Kelet"-ből kikalászolni s szóról-szóra ezeket irja idei 10-ik számában:

„Koós Ferencz tanfelügyelő egy brassói levélben nagy tüzzel — Cu multu facu — szólal fel a „Kelet"-ben magától értetik magyar nevelő intézetek gyors felállitása érdekében — pentru infi initiáre de institute (pensionale) de crescere, sé intelege maghiare. A magyarok száma nagy Brassóban mondja Koós: 10 év előtt az ev. ref. egyház ezer hivet számlált; most kétezer négyszázra szaporodott a magyarok száma.*)

Azonban az a szaporodás — mondja ő — a rom. kath. egyházban még örvendetesebb. Amde a leirhatatlan szegénység meggátolja a brassói magyarokat, hogy gyermekeiket a kor követelménye szerint neveljék. Mennyi életerőt nem veszit el a nemzet e miatt kiált fel Koós ur; aztán felhivja Szentiványi Gyula főispánt, hogy kezdeményezzen aztán minden lakosokat sőt a szomszéd székely megyéket is Háromszéket, Csikot és Vásárhelyt, (sic) „Osiórhely felhiv, hogy az ügyet tekintsék sajátjuknak."

„Ugy látszik, hogy Koós urat nagyszerü terv gyötri, mely a brassói románok és szászok engedelméből mondva — Brassó magyarositására látszik czélozni."

Eddig a Gazeta.

A ki a kisdedóvodák ügyében irt levelemet és ezt a G. kivonatát olvasva, a kettőt összehasonlitja, azonnal látni fogja, hogy én pensionatokat állitani nem akarok. Jól lakott Brassó város összes lakossága a pensiónátokkal s ezért vannak telve ma tanulókkal az állami és felekezeti jól szervezett elemi és felső népiskolák. Miért ferdit a Gazeta? Miért nincs annyi tisztelettel olvasó iránt, hogy azoknak a valót mondaná meg?

Előfizetői megérdemelnének annyit, hogy igazat mondjon nekik s ne ámitsa saját pénzükért. Magyar kisdedóvodákat irjon uram, nem pedig pensionatokat. A brassói evang. szászoknak évek óta van a belvárosban ilyen óvodájuk. A románoknak nincs, de ha állitanak helyesen cselekesznek. Ne szurja az a magyar kalász szemeit, ne fogjon reám unu planu grandiosut, nagyszerü tervet, mert erre nincs szükség. Itt lakom a Bolgárszegben a románok között, becsületes, munkás nép, szivesen élek közöttük, rájuk bizom kertemet, életemet s ők még eddig nekem egy krajczár kárt nem tettek. Szeretnek engemet én is őket, beszélgetünk együtt magyarul, románul, mert igy is tudnak, nem én tanitottam őket. Lépjen be bárki Brassó város akármelyik boltjába, akármelyik iparoshoz, orvoshoz, ügyvédhez, üdvözölje őket magyarul és ők magyarul felelnek. Én tanitottam-e meg mindezeket magyarul? Bizony, ha ekkora érdemet birtam volna szerezni, nem éltem volna hiába; vere parennius emlékszobrom lenne ez; de én ezt nem érdemlem, az érdem Brassó város nem magyar ajku lakosaié, kik mielőtt a magyarnyelv a népiskolákba költöző tantárgy lett volna, önként megtanultak jól roszul magyarul, de megtanultak. Nem gyötör engem nagyszerü terv — unu planu grandiosu — szászok, románok nyugodtak lehetnek. Ha sikerül Brassóban magyar kisdedóvodákat állitani, egy szóval sem kényszeritünk szász és román szüléket, hogy adják oda 3—6 éves gyermekeiket, nem fogjuk mondani: „Cogite intráre", de ha igénybe akarják venni, nem fogjuk onnan kizárni. Ugy fogunk tenni mint a philántropok szoktak. Olyan tért választottunk munkaterül, melyen utjában senkinek sem akarunk állani. A románságnak is van Brassóban derék nőegylete, vegyes dalárdája, iparos tanulókat és legényeket segélyező philántrop egylete, középiskolájukban van az ifjuságnak önképzőköre, van alsófoku kereskedelmi iskolájok, van néptanitó egyletük s mind ez jó, hogy van.

Soha se fordult meg agyunkban, hogy ezeket románositó intézeteknek nevezzük, pedig ép a Gazetából olvasom, hogy az iparos tanulók és legények támogatására 10 év óta humanusan működő román-egylet a bukaresti „Transylvania" egylet segélye nélkül fel nem birt volna állani. Azt pedig csak felteszi rólam, hogy ismerem azt a Popiullarianu által alapitott bukuresti „Transylvánia"-egyletet, hisz ott voltam bölcsőjénél...

Brassóban szásznak, románnak lehet mindenféle egyletük, nem gyanusitja őket senki, a magyar ha csak száját felmeri tátani valamiért, kész a planu grandiosu gyanusitás.

Én azt hiszem, hogy a Gazetának ilyes gyanusitásaira nem fogja a brassói magyarság a magyar kisdedóvodák eszméjét elejteni, sőt igyekezni fog, csak azért is megvalósitani és ezáltal szászt és románt meggyőzni, hogy az unu planu grandiósu agyrém, mert akkor nem egy-két, de legalább hat-nyolcz kisdedóvodát kellene Brassóban állitani.

Koós Ferencz,
m. kir. tanfelügyelő.

*) Nem 2400, hanem mint utána néztem 2800.

BELFOLD.

(Egy szász tanitó kibucsuzó prédikációja.)

Szászváros 1882 febr. 8-án.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Pár hét óta bizonyos megbotránkozással beszélnek itten egy prédikációról, melyben egy magyarfaló szász tanitó tajtékzó dühvel szórta volna rágalmait a magyar-kormány ellen, s szenvedélyes gyülölettel izgatott volna a magyar államiság eszméje ellen. Utána jártam a valóságnak s két szava bevehető fültanu összhangzó elő adása nyomán e jellemző esetről a következőket irhatom.

Dr. Amlacher Albert szásztanitó, (a ki kőzbe legyen mondva a n.-szebeni „Tageblatt" itteni levelezője volt) szászsebesi káplánnak választván meg, m. hó 8-án bucsuzott ki hivatalából ünnepélyes tisztelet alkalmával egy prédikációval. Ebben egyebek közt a nép lelkére kötötte hogy erős legyen és ne ingadozzék. „Mert ellenség kőrnyez titeket, mely meg akar fosztani nemzeti jellegünktől, meg akar fosztani saját nyelvünktől, és idegen nyelvet akar ránk erőszakolni. A durva önkény nem átalja vakmerő kezét legszentebb jogaink megcsorbitására kiterjeszteni de ti ne engedjétek magatokat sem fenyegetések, sem erőszak által elrettentetni; vigyázzatok és sorakozzatok kezet kézbe téve és akkor nem győzhet le minket semmi földi hatalom. Ha tán egy ideig meg is bénitják erőnket: ott van a házi szentély, a családi tüzhely, a hová istentelen keze bé nem juthat; ott ápold hát, oh anya! gyermeked keblében azt az érzületet, mely őt atyái, nagyatyái és szépapái követésére kettő zött erővel fogja ösztönözni. És e szent törekvésnek eredménye nem fog kimarradni. Mert valamint a dermesztő tél után mindent megelevenitő tavasz következik: ugy érzem, látom, hogy közeledik a percz, a midőn szolgaságunk járma eltörik s mi oly magasra emelkedünk, mint ama hegyek, hol mi majd örömtüzeket fogunk gyujtani. —

Igen! a győztesek mi leszünk, ellenségünket pedig a nyüvek (Würmer) fogják megemészteni, mint a moly felemészti a ruhát stb."

Talán fölösleges megjegyeznem, hogy az egész beszédet az a szellem lengte át, melyet a fennebbi pár idézet visszatükröztet.

Elképzelhetni, hogy e lázitó prédikáczió hirét magyarságunk nagy visszatetszéssel fogadta, valamint hogy megvetéssel utasitja vissza azok erőlködését, a kik védelmökbe fogadják az izgatót, a helyett, hogy hivatali eskűjökhöz hiven a büntető törvény illető czikkei szerint jártak volna el a gyülöletet terjesztő és lázadást szitó prédikátorral szembe.

Azt sem hallgathatom el, hogy a nagy reményü doctor ur azon kivül, hogy ezután több alkalmat találhat hasonló tartalmu beszédek tartására, még azon kedvező helyzetbe is jutott, hogy az ifjuság kebelében tovább ápolhatja ezt az érzületet, mely őket majd őseik követésére fogja buzditani, mert mint szászsebesi káplán egyszersmind az ottani leányiskolának igazgatója s ott a magyar nyelvet ő fogja tanitani.

És már elgondolhatja bárki, milyen gondolkozásu növendékek kerülhetnek ki egy ilyen ultra szász taniót tanitása alól! ¿ r. l.

Medgyes, 1881. febr. 8.

(Takarékpénztár. — Társadalmi mozgalmak, — Tüzoltói közgyülés.)

Két nevezetes és örvendetes eseményről tudósitom e lapok olvasóit, melyek közül az egyik a vidéki és városi nyerstermelőkne'k és iparosoknak nyujt nem megvetendő előnyöket, a másik társadalmi életünkre vonatkozik, jelezvén annak örvendetes mozzanatát.

A helybeli takarék- és előlegező társulat, mely mellesleg legyen mondva, csaknem páratlan humanus elveken nyugszik, mennyiben kölcsönei után 7 százalék kamatot vesz s igy a reá szorultaknak olcsó pénzzel nyujt segélyt, elhatározta roppant nagy heverő pénzkészletét gyümölcsöztetni oly képen, hogy ezen gyümölcsözésnek első sorban a mezei gazdák és iparosok lássák hasznát. E czélra egyelőre kibérel alkalmas nagy helyiségeket, melyekbe megfelelő árban történendő eladásig elhelyez minden olyan nyers terményt vagy iparczikket, mi kereskedés és forgalom tárgyát képezi. Az ide elhelyezett termények és iparczikkekre az érték kétharmadáig előleget ad. Az adott előlegek után 7 százalék kamatot s ha az eladást is a társulat eszközli, kevés provisiót számit fel. Ezek szerint jövőre nem lesz kénytelen a birtokos terményét bárminő nyomott piaczi áron eladni, csakhogy nyomoruságán okvetlen segitve legyen, hanem lerakja gabonáját, portékáját a társulat birtokában levő helyiségekbe, kap érette értékének kétharmadrészével felérő előleget és segit nyomoruságán, esetleg megvan a tőke a további munkára.

Ha emelkedik a piaczi ár, eladja raktározva állott sajátját, visszafizeti a kapott előleget s e mellett önmagának is megmarad a kellő haszon. Mindenesetre csak örömmel üdvözölhetjük ezen üdvös intézkedést, ámbár másfelől nem fojthatjuk magunkba sajnálkozásunkat a felett, hogy ezen humanus intézetben is a magyar állam eszme ellen küzdő szásztheologusok suprematiája kezd tulsulyra vergődni, kik miként a tapasztalás eléggé igazolta, nem késnek minden kérdést politikai meggyőződés szerint itélni meg, minek következménye ismét az, hogy a velők nem egy követ fuvó bárminő capacitalt is az intézettől elidegenitenek. — Hogy pedig ezen eljárás nem szolgál az intézet előnyére, azt emlitenem is fölösleges.

Másik örvendetes esemény a városon levő nem nagyszámu magyarságnak s velők rokon elemeknek sikerrel létrehozott összpontositására vonatkozik.

Tervbe volt véve még a mult évben, sőt élénk eszmecsere tárgyát is képezte, egy létesitendő magyar kaszinó. Amde a tervből nem lett semmi, mert maguk a legügybugzóbb egyének is belátták, hogy kevesebben vannak a városon magyarok, semhogy egy megalakitandó kaszinónak hosszas életet igérhetnének, jóllehet a vidéki birtokosság közt olyan nemesszivü ügybuzgó egyéneket is találtunk, kik tetemes áldozattal is segélyezték volna a kaszinót.

Látván, hogy kaszinót alakitani kevesen vagyunk; több magyarlap jártatása iránt ismételten tett inditványunk a szász-kaszinó választmányának makacsságán hajótörést szenvedett, végre egyiküknek azon gondolata támadt, hogy ha sikerül a rokongondolkozásu egyéneket reá birni, hogy szabad idejökben egy s ugyanazon helyre gyüljenek össze, el lesz érve a czél. Arról is megvolt az illető győződve, hogy az egyeseknek járó politikai napi és szép irodalmi lapokat szivesen fogják tulajdonosaik ezen helyiségben átolvasás végett átengedni. Ugy is történt. Mintegy harminczan vállalkoztunk, hogy eszmecsere és szorakozás végett naponkint ugyanazon helyiségbe fogunk összejönni, s hogy szellemi szorakozásunk is legyen, az ügybuzgóbb és tehetősebb egyének anyi lapot ajánlottak fel, hogy e tekintetben gazdagabban van nálunk a birlap irodalom képviselve, mint a tulajdonképeni kaszinóban. Van ugyanis 34 lapunk, bele értve a szépirodalmi és élczlapokat is.

Levelem befejezése előtt még megemlitem hogy az önkénytes tüzoltó egylet e hó 5-én megtartott közgyülésén R. és Sch. szásztanitók politikai tüntetést insczeniroztak, s az által, hogy a főparancsnoksági tisztet 5 év óta a legnagyobb odaadással és ügybuzgalommal viselt Dr. Kein ellen, ennek politikai magatartásáért, bizalmatlansági szavazatot akartak provokálni; már-már botrányt idéztek elő. Az elnök tapintatos és erélyes fellépésével ezt megakadályozta s igy a a gyülés lefolyt meglehetős rendesen, a végén azonban kitünt a tüntetők csalodása, mert jelöltjük Sch. szásztanitó roppant minoritásban maradt főparancsnoksági aspiratióival.

r. l.

A történelmi társulat ülése.

(Eredeti tudósitás.)

Budapest, február 8.

A magyar történelmi társulat ma délután Ipolyi Arnold elnökletc alatt ülést tartott. A napirendre tüzött két értekezés elsejét, Dr. Szalay József tartotta Nádasdy Tamás családi levelezéséről. Értekező ugyanis Károlyi Árpáddal megbizattak a magy. tud akadémia történeti bizottsága által Nádasdy Tamás családi levelezésének átkutatásával s a megbizásnak megfelelvén a mai ülésen annak eredményéről rövid jelentést tesz.

Nádasdy egyike volt korunk legkiválóbb embereinek a ki sok mindenféle hivatalt viselt, migem a nádori hivatalt elérte. Családi levelezése mely 1530-tól haláláig terjed nagy részben meg van s élénk világot vet az akkori kor családi, társadalmi s müveltségi viszonyaira. A levelezők közt ott vannak János, Ferdinánd és Miksa királyok, Majláth István, Szalay János, Verbőczy Dobó, Jurisich Miklós Dévay stb.

Hazánk akkori állapotára nézve azonban misem nyujt érdekesebb adatokat, mint Nádasdy családi levelezése, mert abban a magyar családi élet mozzanatára találánk adatokat. A tulajdonképpen családi levelelezése 1530-ban kezdődik. Az ezen évben nejéhez szül. Kanizsai Borbálához irt leveleiben nejét, „szerelmes Orsikájának" nevezi s tegezi, mig neje őt „szerelemes uram"-nak czimezi s kegyelmedezi Majláth Istvánnak Nádasdy testvérének levelezése 1543-ban kezdődik. Bécsből nejéhez intézett leveleiben Nádasdy sokat foglalkozik Ferencz fia nevelésével. Sürgeti, hogy (az alig négy éves fiu) tanuljon már meg irni, s kijelenti hogy ezentul csak akkor fogja kérelmeit teljesiteni, ha azokat sajátkezüleg irja meg vagy irja alá. Majláthné sokat panaszkodik leveleiben bajáról, különösen a mióta férje fogságbá került. Ennek kiszabaditása képezi életének legfőbb czélját. Minduntlan tanácsot kér Nádasdytól stb. Igen érdekes adatokat tartalmaznak még e levelek kortörténelmi szempontból is.

A második értekező volt.

Majláth Béla a ki Gáll Caesar követségéről Ali budai pasánál 1605-ben értekezett. E követségnek czélja az volt hogy a fényes portát Bocskaytól elpártoltassa. Gáll Ceasar császári tanácsos tanácskozása a budai pasával a nemzeti muzeumba jutott Forgách-féle levéltárban egy egykori magyar iratban van ismertetve, mely Laczkó Máthé krónikájától több tekintetben eltér.

Mindkét értekezés tetszéssel fogadtatott. Az ezután elöterjesztett folyó ügyek közül megemlitjük a titkár jelentését a lefolyt pályázat eredményéről. E szerint a kitüzve volt két pályakérdés közül az elsőre: „Adassék elé a magyar kir. udvartartás Mátyás halálától Budavár bevételéig" pályamű nem érkezett be. Annál eredményesebb volt a második.

A Bay Ilona által kitüzött pályakérdésre

A CSAVARGÓ.

Rajz: **Ada Christentől.**

(Folytatás.)

Ezalatt mig ez történt a kastély egyik szobájában, a kert sürü cserjéi között egy sánta koldus tört utat magának. Az ágakrecsegtek és zörögtek mégis annak daczára, hogy a szegény férfi botjára támaszkodva, óvatosan tett lépést lépés után előre. Majdnem óvatosabban még mind a koldus, egy nagy juhászkutya lépdelt mellette, nyaldosva kezét az agg férfinek, és okos, szomoru szemeivel tekintve fel annak sápadt arczára.

— Ott kell szobájának lennie, ott ég a veres lámpa, ugy magyarázta nekem a falu czigánya, az egyetlen ember, ki a nyomorult csavargóval még szóba állt. Ott él az én szép, egyetlen gyermekem; Az ég áldása legyen rajta!... Csendesen Huszár, öreg hű állat! Te felismertél, emlékszel még reám! Gyermekem — nem ismert rám! De hogyan is tehette volna?

E szavakat tördelte vontatva az összetöpörödött agg és kinosan nyögve vánszorgott odább. — Csak egy kis utat még hü kutyám, csak odáig, ablaka alá — aztán minden jól lesz már!

Elérte a veres lámpafény körét, s mint egy menybeli szent lény előtt térdre omlott, karjait feléje tárta a magasba s végtelen fájdalom hangján e szavak jöttek ki ajakán:

— Gyermekem, drága egyetlen gyermekem! Itt vagyok, eljöttem!

Az eb elterült az öreg mellett a földön, megszaglázta a rongyokat, mik az öreget csak hiányosan fedték be, okos nagy fejét az agg vállaira hajtá s lombos farkával verdeste az ut porondját.

— Te ismersz még, öreg hű kutyám. Te megbocsátod nekem, hogy évekkel előbb elajándékoztalak téged és gyermekemet. Gyermekemet és kutyámat elajándékoztam! Mindkettőtöket oda adtalak a büszke ifju grófnak. Ő még kicsiny, igen kicsiny leányka volt, te meg fiatal kutya — én pedig egy halálra sebesült katona voltam akkor! Feleségemet, drága jó feleségemet egy golyó ragadta el! — Igen, igen én oda ajándékoztalak benneteket a grófnak, ki mindhármunkat az utszélen talált félholtan az éhségtől. Elajándékoztam gyermekemet, hogy kenyeret szerezzek neki, mert beteg és nyomorult voltam, mint ma is. Nemde hü kutyám igen sokat éheztünk akkor? — Oh az egész világon csak neked panaszolhatom el nyomoruságomat!

Az állat figyelve hallgatta az öreget, mintha igazán megértette volna minden szavát. A koldus végig feküdt az út porában, felnézett a kivilágitott ablakra s kezeit tördelte.

— Oda adtam drága kedves Dorámat, elajándékoztam a grófnak, s megfogadtam neki, hogy elmegyek, soha se térek vissza, soha se fogom visszakérni gyermekemet.

Gyermekemet nem fogom látni többé — soha-soha — soha!

Az öreg forró könnyei az út porába omlottak, melybe vonagló arczát mélyeszté, — nem is vette észre, hogy a kutya olykor félhalkan morgott, mert urnőjének szakgatott hangját hallotta, ki a csárdás dallamát zümmögte magában.

— És én elmentem — nyögte a koldus — koldulva és zenélve, vándoroltam a világban szerte-szét, távol messze a szép Magyarországból, imádott hazámból! Istenem mily végtelen nagy a világ! Éhség, fagy, kórok, nyomor- és guny nem fájt oly nagyon, nem emésztett oly roppantul, mint a vágy gyermekem után! Mit kelle szenvednem mig ismét idáig jutottam egyszer. A magam fajtáju emberektől, a csavargók és koldusoktól kérdeztem, hogy a kis leány a kastélyban van-e még. Azt mondták, hogy a kis gyermekből nagy és gyönyörü leány vált, s az ifjú gróf nőül vette. Hogy szép és jólelkü, ezt mondogatták a koldusok! Oh ők boldogok voltak, ők csókolhatták ruhája szegélyét, — én pedig ismét elmentem e tájról, még hangját sem hallottam gyermekemnek! —

Fenn a grófnő szobájában lobogva égett a láng, a koldus karjait tárta ki a rezgő fénysugár után, mintha abba fogódzva felszálhatna gyermekéhez, ki boldogan mosolyogva feküdt a csipkék és selymek között, s gyémántokkal játszott!...

— De most, mert érzem, hogy végem közelg, most kórházból kórházba vánszorogva eljöttem. A muzsikus czigányok után belopóztam az előkelő házba, hol vidám mulatság volt, tánczoltak és énekeltek. Ő is a tánczolók között volt. Én zenéltem hozzá. Az egyik czigány kezembe adta hegedüjét, s ő tánczolt az én zeném után.

Oh, hogy forgott, hogy tánczolt. Gyermekem tánczolt előttem, s én láttam piczi lábait. Azokat a parányi csepp lábakat! Hegedümet sirtam tele a boldogságtól... Kinosan közelébe vonszoltam magam, a mint a barna Lajossal beszélt, és hallottam őt beszélni, s barátságosan intett felém is, mint a többiek felé, mikor ismét eltávozott! — Oh oh! hogy senkinek sem beszélhetem el boldogságomat csak neked — egyedül neked te öreg hű állat! De felirtam minden kin- és nyomoruságomat, a mit im neked elmondtam te okos hű állatom! Minden le van irva a papiron, s gyermekemnek haja is oda van még tüzve!...

Midőn elhagyta a tánczermet a czigányok, isten nevében magokkal vittek ismét a korcsmába, hol tovább muzsikáltak másoknak. De én az istalóban feküdtem azóta és vártam — vártam mig itt ez ablakban világot láttam. Ugy-e bar Huszár ez itt urnőd ablaka? Itt szeretnék meghalni! Reggelre egy holt csavargót találnának itt! Gyermekem jó szivü — ugy mondták a többi koldusok — eltemettetne, s talán megérintené kezemet is! A gróf igen kemény szivü ifju volt. Elüzte volna gyermekemet, ha életemben kezével érintett volna engem, — ha én őt gyermekemnek hivtam volna. — Megtette volna, igen bizonyára megtette volna, megesküdött reá! — Fá—radt—va—gyok—Hu—szár, fe—jem—ne—héz—ah i—gen ne—héz! — nyögte kinosan az öreg koldus.

Feje a kutyának fehér szőrére hanyatlott. Az állat felemelte fejét, fülét hegyezte s a grófné ablakára tekintett fel, mely e perczben kinyilt. A szép szőke nő nyulánk alakja feltünt az ablak keretében, de nem tekintett lefelé, hanem fel a csillagokra, a mik lassan-lassan elhalványodtak, mert az eget sötét felhők boritták be. Tekintete nem fordult az agg felé, a ki fájdalomtól nyögve felemelkedett fektéből s térdein fetrengve mindkét kezét ajkára szoritotta, nehogy lélekzete elárulja közelét. De csakhamar erőtlenül alláhanyatlottak karjai, kinos hörgő egyetlen sohaj erővel utat tört magának kebléből, s a haldokló koldus e szót nyögte:

— Dora!...

Ekor volt, hogy a nő megett a lámpa izzó veres lángja fellobbant és serczegve kialudt.

Egy pillanatra még látta a koldus, szeretett gyermekét, azután csörgött az ablak — mély sötétség vette körül, — az éji szél erősen himbálta a fák sudarait, és nagy esőcseppek hullottak a boldogan mosolygva haldokló koldus arczára.

— Dora édes gyermekem! — suttogta még egyszer, az ut porondja recsegett testének sulya alatt, tagjait kinyujtotta — s midőn a vihar elsöpörte az égről a setét fellegeket, a hold sáppadt fénye a kiszenvedett csavargónak dult arczára esett...

* * *

Reggelre kelve, a kertész ráakadt a halottra, kit előbb senki sem vett észre, és kit senki sem ismert. A kutya virrasztott mellette, a kimult csavargó mellett, kit a temetőkert halottas kamrájába szállitottak. A mint a grófnak hirül vitték a kutya különös viseletét, le ment a temetőbe és sokáig időzött ott egyedül a halott mellett.

A sirásó még évek multán is, ha néha egy pohárral többet öntött fel a garatra, nagy titokban mesélgette, hogy véletlenül bekandikált a halottas kamra ablakán s látta, hogy a gróf a csavargó ruháiban kutatva egy csomagot vett elő s azt hirtelen elrejtette magánál.

Midőn az est leszállt, ifju nejét is elvitte a halotthoz, s az szomoruan nézte az idegen elzüllött arcz vonásait.

— Tedd kezed az övére Dora — szólt félre fordulva a gróf — ez áldást hoz!

A szőke nő megsimogatá puha finom kezével, durva dermedt kezét a halottnak s mélyen megrendülve suttogta:

— Szegény, szegény öreg ember!...

Németből: E—ö.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ugyanis: „Adassék a hazai régibb 1790 előtti történetből a nemzeti élet bármely terén feltünt — a pályázó által tetszés szerint választandó — személynek kútforrási tanulmányon alapuló egyéni jellemzése, a melynek terjedelme egy nyomtatott ivnek felét meg nem haladja“, 8 pályamű érkezett be, u. m.: 1. I. Mátyás király jellemrajza. 2. Aba Sámuel. 3. Erdődi báró Pálffy Miklós a győri hős jellemrajzának kiválóbb vonásai. 4. Frater György. 5. Egy Palatinus. 6. Garai II. Miklós. 7. Szechényi Pál kalocsai érsek 1642—1710. 8. Nagy András bajdukapitány élet- és jellemrajza.

A beérkezett pályamüvek birálóiul a választmány: Ipolyi Arnold elnököt, gróf Széchen Antalt és Pauler Gyulát kérte fel. — Az Emich Gusztáv által felajánlott 20 arany, melyre nézve a pályázat eredménytelen volt ez évben, ismét ki fog tüzetni a következő pályakérdésre: „Kivántatik valamely magyar király udvartartásának leirása 1711-ig.“ A Bay Ilona féle pályadijra az előbbi pályakérdés ujból ki fog tüzetni. Végül a számvizsgáló bizottság elnöke Deák Farkas terjesztette elé jelentését, melyben jelenti, hogy a bizottság a pénztárt rendben találta. A mult év végével 11,729 frt bevétel és 10,047 frt 70 kr. kiadás volt, az eredmény tehát 1682 frt 26 kr. A társulatnak tőkevagyona ugyanekkor 31,400 frtot tett, melyből 27.900 frt, kamatozó papirokban a földhitelintézetnél van letéve. A mult évben a tőke 400 frttal szaporodott. A választmány a pénztárnoknak a felmentvényt megadja.

Ezzel az ülés véget ért.

A rom. kath. egyház

és a középtanodai tjavaslat.

Haynald Lajos bibornok-érsek, a püspökök értekezletének megbizásából a képv. ház közoktatási albizottságának mai ülésén, a középtanodai tjavaslat ügyében emlékiratot terjeszt elő, melyet a következőkben közlünk:

Tisztelt képviselőházi bizottság! A magyar katholikus főpapság mindenkor tapasztalta a mostani kultuszminister ur ő exceliájának a katholikus iskolai ügyek elintézésében tanusitott méltányosságát s azon kétségtelen jóakaratot, melyet kath. középtanodáinknak, (mert bármily néven is szeressék azokat nevezni, kik a kétségtelen jogi állást szándékosan ignorálják, mi csak ilyeneknek ismerjük, ilyeneknek engedjük nevezetni,) a önálló és mi általunk soha nem helyeselhető szituáczió által fölerőszakolt elvi állásából fejlődő nehézségeknek időnkint való elenyésztésében bizonyitott. S épen azért jövőre is igazságszeretetében és jóakaró előzékenységében bizva, a részéről származható nehézségektől nem tartanánk.

És e sorban szivesen bevallom, köszönettel tartozunk már most is az előbbi gymnáziális törvényjavaslat egy nyomasztó pontját korrigáló s az iskolai magas czélokra való tekintettel bárki előtt is teljesen megvédhető javaslatáért, melynél fogva a szerzetesrendek tanáraira nézve nem követelvén többé az alkalmaztatásukra vagy változtatásukra való miniszteri előleges jóváhagyást, elégségesnek mondja a tanárok beállításáról való utólagos jelentést, mely a kormánynak különben is megadja a módot: az illetőknek tanitói képességéről még elég jókor tudomást szerezni; — hogy ne emlitsem, miként ez nem nekünk adott kedvezmény, mert a törvényjavaslat szerint a kormány a nem-katholikus felekezeti iskolák tanárai beállitására még ennyi befolyást sem gyakorol.

De valamint sem a bizalmukat ekként örvendve kifejező mostani főőrei a kath. érdekeknek, sem a közoktatásügyi kormány ez időszerinti vezetője itt örökké nem maradunk — az isteni gondviselés igy vagy ugy rendelkezhetvén mindnyájunkról, — a kath. egyház pedig és annak saját hite és elvei szerint nevelendő nemzedéke maradni fog; maradni fognak tana, érdekei, jogai: ugy ezeknek kötelességszerü s lelkiismeretesen ellátandó szolgalatában kell, hogy az egyház intéző körei mindazokra oda mutassanak mik annak elveire érdekeire nézve veszedelmet rejthetnek vagy bizonyosan kártékonyokká válni indulnak; — sőt tovább menve, ezeknek orvoslását minden illő helyen sürgetni, eszközölni elodázhatlan teendőik közé tartozik.

Ily szándékkal, ily kötelességteljesités végett közeledem én is, mint a kath. egyháznak egyik főpásztora, az ország Primásának ez esetre meghatalmazottja, számos kartársamnak előttem ez alkalomból kifejezett nézetei és kivánatai tolmácsa, de ugy is, mint egy érseki alapitványu katholikus gymnáziumnak alapitó-utódi föntartója, most a tisztelt képviselőház bizottságához, kiemelendő azokat, miket vitális érdekeinkre és iskoláinkra való tekintettel a bizottsági tárgyalás alatt álló középtanodai törvényjavaslatra nézve elhallgatnom nem szabad.

Névszerint fönhangon kell nyilatkoznom azon elvi felfogás ellen, mely a kath. középtanodákat, valódi természetük félreismerésével, a más vallásfelekezeti iskoláktól államjoggyakorlati tekintetben megkülönböztetvén, reájok nézve nyomasztó, elv- és érdeksértő s kétségtelenül károssá válható befolyást országos törvény által akar megörökittetni.

Hogy félre ne értessem, előre bocsátom' hogy a magyar kultusz-miniszternek a magyar kath. egyhaz királyi fővédura jogai tekintetéből gyakorlandó helyes és hasznos befolyását azon kath. tanodáinkra nézve, melyek a miniszterium által kezelt alapból dotáltatnak, segélyeztetnek, a legfőbb patronátusi joggyakorlatnak további rendezéséig nem nehezményitem, maga épségében megtartatni akarom; — de azon, a véduri viszonyból nem folyó és a középtanodai törvényjavaslatban bőven kifejezésre jutott állapotot, melynél fogva a többi felekezeti gimnáziumoknak engedett szabadabb működés a mieinktől megtagadtatván, az épen ez által katholikus érdekeinkre nézve hátrányossá, károssá válik, helyeselni, azt törvényhozói bivatásomban a következő főrendiházi tanácskozásokkor elfogadni képes nem vagyok. S épen ennek akarok adni kifejezést következő tisztelettelies előadásomban.

(Folyt. köv.)

A TÖRVÉNYHATÓSÁGBÓL.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási bizottságának gyülése.

Február 8.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási bizottsága folyó év február 8. tartotta meg havi rendes közgyülését főispán br. Kemény György elnöklete alatt.

A gyülés tárgyát első helyen az alispáni jelentés képezte, melyből kiemelendőnek tartjuk a megyei közigazgatás jókarban állásának azon tanu jelét miszerint, a beadott, 821 ügydarab közül 809 ellättatott és igy csak 12 maradt ellátatlan.

Mult hóban e jelentés szerint kiadatott 1 drb. három évre szóló 12 frtos, vadászjegy 41 drb. 6 forintos, 1 drb. 3 forintos, és 23 darab 1 forintos.

Külföldre szóló utlevelet a román királyságra vonatkozva kapott 9 egyén.

Az alispáni jelentés szólott tovább a kebli pénztárnak mult hó 31. történt megvizsgálásáról, mely alkalommal a pénztár pontosan kezeltnek és hiánytalannak találtatott, mi a pénztár kezelőinek lelkiismeretessége és ügybuzgalmára vall. E jelentés szerint a közbiztonság a mult hóban elég jónak mondható, csak a Rákos községben, a községi elöljáróság megválasztása alkalmával fordult elő szomoru kimenetelü korcsmai verekedés, melynek következtében 3 egyén sulyosan megsebesittetett s egy azok közül sebei következtében meg is halt.

Ez ügyre nézve a bün vizsgálat folyamatban van, de eklatans bizonysága annak, hogy alkotmányos jogaink gyakorlata a nagy hangu félre vezetők miatt igen szokszor szomoru katasztrofákat idéz elő.

A vagyonbiztonság nagyobb mérvü megtámadást nem szenvedett. Tüzeset kettő fordult elő 90 frt kárt okozván.

Végül az alispáni jelentés meg emliti azt, hogy a dél-dalmátiai felkelés folytán a Marosludasi sorozó járásbeli 62-ik gyalogezredhez tartozó legénység mozgositatván azok pontos bevonulása eszközöltetett.

Az árvaszéki jelentés mint mindig ugy most is arról tett tanu bizonyságot, hogy az árvaszék élén ügybuzgó férfi áll s megyenkben az árvák ügyei lelkiismeretes kezekben vannak letéve.

Főorvos doctor Harmath Márton jelentése megyénkben a közegészségügyi állapotot megnyugtatónak jelzi, s feltünteti azt, hogy a mult hóban mutatkozó kanyaró járvány Egerbegyen, Gyéresen stb. megszünt; s ujabbn Mező-Bőö M.-őrke m. Sz.-Jakab, Szind és Felvincz községben előforduló egyes betegedési esetek mián a szükséges orvosrendőri intézkedések megtétettek.

Topánfalván az oskolás gyermekek között a roncsoló toroklob és holyagos himlő egyes esetei mutatkozván, ennek megakadályozása szempontjából az iskoláztatás 14 napra beszüntettetett; végül igen kimerető és szakértelemmel szerkesztett jelentést tett főorvos a megyei közkórház állapotáról az abban előfordult betegségi esetekről a betegek létszámárol, mely jelentés egész terjedelmében tudomásul vétetett.

A kir. adófelügyelő jelentéséből kitünik az, hogy 1881. év végével maradott egyenes adó hátrálék 116.788 frt. 09½ k. ehez hozzá adva az esedékes 95.308 f. 11½ krt, összesen 212.096 f. 21 kr volt, bevárandó mire befolyt január havában 8585 f. 93½ karajcár, maradott hátrálék 203510 f. 27½ kr, mi a mult évi hason havinál sokkal kedvezőbb s a bevétel csekélysége onnan magyarázható ki, hogy február 5-ig az első évnegyedre mindenki fizethet, s a mult év utolsó évnegyed nagyon kimeritette a sanyaru téli idő által eléggé sujtott adozó polgárokat. Az intézkedésekről különböző adó nemekre nézve ez évfolyamára tett jelentése kir. adófelügyelőnek tudomásul vetetett.

A tanfelügyelői, kir. ügyészi és posta elő adói jelentése szintén tudomásul vétettek esetleg illetékes elintézést nyertek. r. l.

IRODALOM ÈS MÚVÉSZET.

Nehány szó a Vörös-kereszt-egylet érdekében. Irta egy emberbarát. Bpest, 1882. Ily czimmel vettünk egy érdekes füzetkét, mely a nemes humanus-egylet szervezetéről, czéljáról s működései köréről óhajtja tájékoztatni a nagy közönséget. Adja az egylet keletkezésének történetét külföldön s hazánkban, béke- és háboru idején működését. Szól továbbá a tagság módozatairól: e szerint 20 frttal alapitó tagja lehetni; rendes tagok egyszer mindenkorra 10 frtot fizetnek vagy hat évre kötelezik magokat egy vagy több frintnyi részletörlesztésre. Fiókja van az egyletnek hazánkban eddigelé 250, majdnem 34,000 taggal, tőkéje 160,000 frtot közelit meg. Szól továbbá az országos szervezkedésről a megyékben, járásokban és városokban. Felvilágositást különben ad a központi igazgatóság (Budapest, Lánchid-utca 1. sz.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1882. február 10.

— **A hivatalos lapból.** A m. kir. igazságügyminiszter, Papp József gyulafehérvári ügyvédi irnokot, a marosujvári kir. járásbirósághoz végrehajtóvá nevezte ki.

A tordai zeneegylet alapszabályai, a m. kir. belügyministerium által, folyó évi 6618. szám alatt, a bemutatási záradékkal ellättattak.

Helyi hirek.

— **A városi közegészségügyi** bizottság ma délutáni gyülésében elhatározta, hogy a kanyaró-járvány miatt valamennyi néposkolák és a gymnasiumok első 8 osztályai Kolozsvárt bezáratnak.

— **Szomoru krónika.** A tőkapitányi hivatalnál az utóbbi két nap alatt ismét **9** himlő és **7** vörheny eset jelentetett be. Roncsoló torokloq ujabb esete nem fordult elő.

— **Nemzeti szinház.** Tegnap „közbejött akadály“ miatt elmaradt a „Kameliás hölgy“ hirdetett előadása, és egy régi bóhozat a „Tisztelteles ur keservei“ adatott. Gabányi, ki egy hét gyermekes iskola mestert, Mátrai, ki a tiszteletes urat, s Szentgyörgyi, ki mindenikőknek urát „az egyházkerületi tanácsos“ szerepét játszta — olyan pompás humorral alakitottak, hogy a közönséget mindvégig a legderültebb hangulatban tartották.

— **Szerencsètlenség.** Némethi János állami faraktári őr hat éves Gyula nevü fia égési sebek következtében meghalt. A gyermekek nehány nappal ezelőtt a szo ában magokra hagyatva gyufával játszottak, miközben az emlitett fiu ruhája meggyult.

— **A nemzeti szinház** jövő heti műsora: Vasárnap febr. 12. „Lilliomfi,“ Latabár első fellépte, hétfő: „Uj czég“ Hunyadi Margit tal, kedd: „Szerelem bolondjai“, Hunyadi Margit jutalmára, Szerda: „Kisasszony feleségem“, Őrley Flora első, Latabár második fellépte, csütörtökön: — „Fenn az ernyő nincsen kas“ Latabár harmadik fellépte, péntek: „Cornevilli harangok“ Őrley Fl. második fellépte, szombaton: „Kincs“ és „Körösi lány“ először, a szinházi nyugdij-alapjavára, vasárnap: a Sárga csikó“, Őrley Flora harmadik fellépte.

— **Köszönő iratot** vettünk a szinház köréből, melyben Czecz Péter urnak azon elismerésre méltó cselekedéért, hogy az elhunyt szegény kardalnoknő Csenteri Katának temetését a legcsekélyebb árért disszel teljesitette, mondanak köszönetet.

— **Időjárás.** Európában: A nagy légnyomás (777—778) a continens közép tájáról kiterjed annak többi nagy részére (770—772.) Különböző irányu gyenge szeleknél az idő változó felhőzetü, délnyugaton derült. Csapadék helyenkint kevés: a hőmérséklet változása csekély. Hazánkban: Többnyire északi erösbödött helyenkint viharos szelek mellett a hőmérséklet kisebb a légnyomás nagyobb lett. Az idő napossal változó felhőzetü, helyenkint derült. Kevés helyi csapadékok (hó) a keleti félben voltak, Késmárkon viharral Kilátás a jövő időre: Hazánkban: Általában közepes derült időt várhatni éjjeli erös faggyal.

Hazai hir.

— **A királyné** Angolországban. Londonból f. hó 7-ről sürgönyzik: Erzsébet királyné tegnap Combermere-Abbey környékén vadászott; a vadászat jelentékeny eredménynyel végződött. A hely, mely már régi szokás szerint vadászatokra szolgál, már kora reggel igen élénk sürgés-forgás szinhelye volt, mert igen sokan akarták látni a felséges asszonyt. A királynénak terhére volt a sok kiváncsi néző, azért más helyen folytatta a vadászatot, hogy lehetőleg megszabaduljon a kiváncsi szemektől. Az angol sport körökben, mint minden évben, ugy most is nagy élénkség uralkodik, mióta a királyné Angolországban tartózkodik.

Vegyes hirek.

— **Merénylet** az orosz czár ellen. Stuttgarti udvari körökben minap a czár ellen inté zett uj merényletről beszéltek, melyet azonban idejekorán megakadályoztak. Hogy ha igaz az mit az ügyről ott beszéltek, ugy ez uj bizonyiték gyanánt szolgálhat arra, hogy a forradalmi párt vakmerő merényleteivel egész a gatsinai palotájába követi a czárt, A legujabb terv szerint a czárt légbe akarták röpiteni. Sikerült is nekik a czár dolgozó szobájába vezető folyósón lévő faanyag kőzzé több üreges hasábot becsempésztetni, mely fahasábok dynamitot tartalmaztak. A rendőrség épen jókor fedezte fel a merényletet, mert a legközelebbi befüttösnél e töltött hasábokra került volna a sor.

— **Bismarck és vendégei.** Nem kis figyelemmel kisérik Berlinben azt, hogy ki hivatalos egyszer-másszor a kanczellárhoz, a vendég személyiségéből akarván kiokoskodni, hogy miről beszélgethet a hatalmas kanczellár vendégeivel az ebéd végén, mikor a sörre, meg a hosszuszáru pipára kerül sor. A multkor Göschen, a volt konstantinápolyi nagykövet volt nála: bizonyos, hogy az értékkérdésről beszélgettek; azután meghivta Scholzot, a kincstári államtitkárt: a tiszta aranyalap lép előtérbe, mondták a monometalisták. A napokban meg dr. Falk, volt közoktatásügyi miniszter, a legfőbb törvényszék uj elnöke volt hozzá hivatalos, — mert küszöbön áll a képviselőházban az egyházi törvények fölötti vita, mely a Falk féle törvényektől való visszavonulást fedezni lesz hivatva, Ugy látszik, hogy ezután Berlinben, ha a kanczellár nézeteit akarják tudni, csak azt kutatják ki, hogy ki ebédelt nála.

— **A köd Londonban.** Az angol fővárost már három hét óta sürü köd boritja. Mult szombaton egész nap égtek a gázlámpák, s a város külömböző pontjain villamlámpákat állitottak fel. Mindamellett oly sötét volt, hogy alig lehetett néhány lépést tenni. A forgalom mind a folyamon, mind az utczán teljesen fennakadt. Számos baleset történt. Sok embert elgázoltak, sokan a Themsebe estek. A Waterloo hidon a kocsik a járdára hajtottak, egy teherkocsi a hid korlátainak ment, és bele zuhant a folyamba. A szinházak üresek voltak. Kilencz órakor még a főutczákon is halotti csend uralkodott.

— **A korrupczió és a sáska.** Angora tartományban a török kormány elrendelte a sáska-tojás pusztitását s kihirdette, hogy minden parasztnak be kell szolgáltatni ½ kiló tojást, különben 2 piaszter büntetést fizet. Hanem hát az angorai parasztnak is van esze, meg az angorai válinak is. Nehány paraszt elhozza a fél kilóját. A többi meg azt gondolja, hogy minek fárasztaná magát az összeszedéssel, megalkuszik a válival. A váli meg egy piaszterért elad a parasztnak egy fél kiló tojást, s ezt aztán beirja a paraszt nevére. Igy aztán a paraszt két piaszter birság helyet csak egyet fizet, s a válinak is meg van a maga haszna. A hivatalos kimutatás szerint Angorában 700,000 kiló sáska tojást szedtek — a papiron; a valóságban pedig a sáska-nemzedék ott kűnn pihen a töldeken s várja a föltámadást.

— **Apró hirek.** József főherczegtől, mint Fiuméból irják, egy közelebbről elhalálozott honvédezredesnek ott lévő özvegye árváinak ügyében kihallgatást kért, mire ő fensége személyesen kereste fel szállásán az özvegyet, ügyének pártolását igérve. — Véres kardpárbaj folyt le e hó 4-én Brassóban egy közigazgatási tisztviselő s egy huszár hadnagy között. Mindkettő sulyosan megsebesült. — A vaddisznók Krassómegyében ugy el szaporódtak, hogy a rétekben, vetésekben akkora pusztitásokat tesznek, hogy legtöbb őszi vetés helyébe ujonnan kell vetni. — Régészeti lelet. A Duna medrében a dunai kotrások alkalmával érdekes régiségeket találtak. A leletben van a többek közt egy pánczéling és pánczélőr, egy sarkantyu, egy zabla, lándzsacsucs, lófogak; továbbá egy dupla águ kereszt. — Brutalis tanitó. Molnár András feltorjai tanitót az illető tanfelügyelőség felfüggesztette állásában, mivel egyik tanitványát oly brutalis módon fenyitette meg, hogy ennek következtében, a gyermek nyakán sulyos testi sértés nyomai látszanak ma is. — Megirigyelte Hosztert. A fővárosi rendőrségnél tegnap egy fiatal ember jelentkezett, ki mint mondá nem tudja szivén viselni, hogy a várpalotai rablógyilkosságért Hosztert akasszák föl, mikor ő a gyilkos. A felügyelő tiszt letartóztatta a fiatal embert, azzal az igérettel, hogy majd Veszprémbe szállitatja, de később kitünt hogy nem gyilkossal volt dolga, hanem csak részeggel, ki ittas állapotába meglátta Hoszter arczképét egy német lapban s megirigyelte annak nagy hirnevét.

KÖZGAZDASAG.

(Eredeti tudósitások.)

Budapesti marhavásár. A f. hó február hó 9-én tartott heti marhavásárra felhajtatott összesen 1869. darab nagy és 1436. darab apró marha.

Ebből eladatott, u. m:

26 birka	drbja	80	frttól	145 frtig
1056 ökör	prja	135	„	365 „
592 r. tehén	„	130	„	290 „
154 f. tehén	drbja	75	„	166 „
41 bivaly	drbja	135	„	250 „
540 borju	drbja	10	„	30 „
896 bárán	drbja	4	„	5 „ 50 kr.

Okörhus	100 kilogram	49	frttól	53 frtig
Tehénhus	„ „	46	„	50 „
Borjuhus	„ „	60	„	85 „
Bivalyhus	„ „	45	„	46 „
Nyers szalonna	„ „	68	„	70 „
Sertészsir	„ „	70	„	72 „

Budapesti lóvásár. (Febr. 9-ikén) A mai napon tartott heti lóvásárra felhajtatott 445 drb ló, ebből eladatott uj lólevél mellett 30 drb, átiratás mellett 131 drb. A vásár jobb erőben levő lovakban eléggé bövelkedett, melyeknek eladási ára 60 frttól 170 frtig, csekélyebb 40 frttól 80 frtig lett fizetve. Bécsi vágóra Bruder József 23 drbot vásárolt 18 frttól 38—40 frtig. A vásár jól tartotta magát, vételkedv nem hiányzott.

HETIVÁSÁR.

— Kolozsvárt, 1882. freb. 9, —

Baromvásárainkon a forgalom még mindig lanyha, mint télviz idején rendesen. Eladatott:

Fejős tehén	21 drb.	párja	140—180	frt.
Meddő tehén	31 „	„	130—160	„
Két év. borju	13 „	„	45— 70	„
Egy „ „	47 „	„	35— 55	„

Összesen: 112 darab.

r. t.

A „Kelet“ magántáviratai.

(Magyar távirati iroda)

Budapest, febr. 10. (Képviselőház.) Az igazságügyi költségvetés tárgyalásánál Polonyi a könnyelmü unitárius birás kodásra kész bizonyitékokkal szolgálni. Busbach igazságtalannak mondja előtte szóló kritikáját, azok a törvények sok évi fáradság eredménye. Györffy a személyszaporitás ellen szól, Pauler megjegyzi, hogy Csemeghy a büntető törvényért nem kapott gratificatiót A vidéki birák lakpénzei emelésénél Hodossy pártolólag szól. A ministerelnök és Szilágyi közt vita fejlődik e tárgyban. Szavazás után Hodossy inditványa elvettetik. A fegyházak rovatánál Szederkényi szól, nem fogadja el a tételt.

Zára, február 10. A Narodne Listi értesül, hogy a Krivoscsiak gyülésében a meghodolást tárgyalták eredménytelenül.

Cattaro, február 10. A környéken kitört a lázadás. Zsupa, Pobori, Maina községek a felkelőkhöz csatlakoztak.

Odessa, február 10. Kosmos angol gőzös rakományával Kilonál elmerült. A hajó kapitánya 26 emberrel a vizbefult.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén

1882. febr. 8.

Magyar aranyjáradék	117½
Magyar vasuti kölcsön	83½
Magyar kel. vas. államkötv., I. kibocsátás	83¼
Magyar kel. vas. államkötv., II. kibocsátás	130
Magyar kel. va. államkötv., III. kibocsátás	89
Magyar földtehermentesitési kötvény	—
Magyar földtehermentesitési kötvény záradékkal	93½
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	96
Temes-bánáti földtehermentesitési kötv. záradékkal	95½
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	96
Horváth-szlavon földtehermentesitési kötv.	94½
Magyar szőlődézsma váltsági kötv.	96¼
Magyar nyeremény-sorsjegy-költsön	—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	97½
Osztrák járadék papirban	114
Osztrák járadék ezüstben	109
Osztrák járadék aranyban	72½
1860-iki osztrák államsorsjegyek	75
Osztrák magyar bankrészvény	93
Magyar hitelbank-részvény	130½
Osztrák helintézet részvény	272
Ezüst	—
Cs. és kir arany	963
20 frankos arany (Napoleond'or	115
Német birodalmi márka	520
London (háromhavi) válrókért	8630
Magyar aranyjáradék	12025

A budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzékei.

1881. év február hó 9.

Ára 100 kilogramnak Budapesten.

Buza: Bánsági 12 frt. 35 kr. Tiszavidéki 12. frt. 45 kr. 12 frt 90 kr. Pestvidéki 12 fr 25 kr 12 frt 65 kr. Fehér megyei 12 frt 35 kr 12 frt 65 kr. Bácskai — frt. — kr.

Magyar rozs 8 frt. 50 kr. 8 frt 80 kr. Takarmány 7 frt. 20 kr. 7 frt 40 kr.

Árpa: 7 frt 30 kr. 10 frt 50 kr. Maláta 7 frt 50 kr. 9 frt 12 kr.

Magyar zab: 7 frt 55 7 frt 95 kr. Bánsági 7 frt 05 kr.

Tengeri: 7 frt 30 kr. 7 frt 35 kr. másnemü 7 frt 20 kr. 7 frt 25 kr.

Repcze: káposzta bansági — frt — —kr. frt — kr. — frt — kr.

Magyar köles: 5 frt 90 kr.—frr. — kr.

Szokvány: buza tavaszra szállitandó 12 frt 22 kr. 12 frt 25 kr. Buza szept — októberre szállitandó 11 frt 27 kr. 12 frt 30 — rozs tavaszra szállitandó 12 frt 35 kr — frt — kr. Tengeri május.—junius-ra. 7 frt 30 kr. 7 frt 35 kr. Repcze káposzta aug.—szeptemberre szállitandó — frt — kr. — frt — kr. bánság julius—junius-ra szállitandó — frt — kr. — frt — kr.

Szesz (nyers) 100 liter százalékként 31 — rt 32 frt. ¾

NEMZETI SZINHAZ.

Bérlet 120-ik szám.

Kolozsvárt, szombat 1882. február 11-én.

A 47-IK CZIKK.

dráma 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KAROLY.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Magyar kir. államvasutak menetrendje. (Keleti vonal.)

Érvényes 1881. évi május hó 15-étől.

Nagyvárad—predeali irány Kolozsvárról.

Állomások		Gyors-vonat 202. sz. óra	Gyors-vonat 202. sz. percz	Személy-vonat 204. sz. óra	Személy-vonat 204. sz. percz	Vegyes vonat 262, 268, 288. sz. óra	Vegyes vonat 262, 268, 288. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Nagyvárad (Vendéglő)	Elind.	3	25	5	00	6	50	6	29	4	49
M.-Telegd	„	3	56	5	42	8	17	5	31	3	79
Rév	„	4	31	6	24	10	00	4	36	3	12
Csucsa (Vendéglő)	„	5	28	7	28	12	41	2	96	2	12
Bánffy-Hunyad	„	6	01	8	05	2	13	2	06	1	47
Egeres	„	—	—	8	50	3	30	1	16	—	83
Kolozsvár (Vendéglő)	Erk.	7	08	9	40	4	58	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	7	18	10	14	8	00	—	—	—	—
Apahida	„	—	—	10	36	8	37	—	55	—	39
Gyéres	„	8	30	12	04	10	54	2	14	1	53
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erk.	8	51	12	38	11	43	2	84	2	03
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	53	12	48	12	23	—	—	—	—
Maros-Ujvár	„	—	—	12	56	12	35	3	12	2	23
Felvincz	„	—	—	1	03	12	52	3	13	2	24
Nagy-Enyed	„	9	17	1	27	1	42	3	67	2	62
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erk.	9	33	1	47	2	17	4	24	3	03
Tövis (Vendéglő)	Elind.	9	40	2	07	3	00	—	—	—	—
Karácsonfalva	„	—	—	2	35	3	48	4	90	3	50
Balázsfalva	„	10	09	2	50	4	17	5	18	3	70
Hosszu-Aszó	„	—	—	3	07	4	44	5	55	3	97
Mikeszásza	„	—	—	3	23	5	15	5	92	4	23
Kapus (Elágazás Nagy Szeben felé)	Erk.	10	42	3	41	5	44	6	33	4	52
Kapus (Vendéglő)	Elind.	10	49	3	51	6	52	—	—	—	—
Medgyes	„	11	03	4	11	7	42	6	74	4	82
Erzsébetváros	„	11	25	4	44	8	45	7	48	5	34
Segesvár (Vendéglő)	Erk.	11	51	5	22	9	49	8	38	5	99
Segesvár	Elind.	12	11	5	32	10	33	—	—	—	—
Héjasfalva	„	12	26	5	50	11	15	8	79	6	28
Erked	„	—	—	6	28	12	19	9	45	6	75
Homoród-Kőhalom	„	1	29	7	29	2	00	10	56	7	54
Agostonfalva	„	2	04	8	18	3	53	11	58	8	28
Apácza	„	2	24	8	51	4	41	12	12	8	66
Földvár	„	2	44	9	23	5	37	12	33	9	09
Brassó (Vendéglő)	„	3	25	10	02	6	48	13	63	9	75
Predeal	Érk.	4	28			reggel		14	87	10	62

Predeal—nagyváradi irány Kolozsvárról.

Állomások.		Gyors-vonat 201. sz. óra	Gyors-vonat 201. sz. percz	Személy-vonat 203. sz. óra	Személy-vonat 203. sz. percz	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. óra	Vegyes vonat 281, 261, 271. sz. percz	Menetjegy árak II. oszt. frt	II. oszt. kr.	III. oszt. frt	III. oszt. kr.
Predeal	Elind.	1	09	—	—	—	—	14	87	10	62
Brassó (Vendéglő)	„	2	16	6	13	7	25	13	63	9	75
Földvár	„	2	44	6	52	8	35	12	73	9	09
Apácza	„	3	03	7	23	9	34	12	12	8	65
Ágostonfalva	„	3	18	7	51	11	00	11	58	8	28
Homoród-Kőhalom	„	3	52	8	41	12	48	10	56	7	54
Erked	„	—	—	9	41	2	49	9	45	6	75
Héjasfalva	„	4	54	10	15	4	01	8	79	6	28
Segesvár (Vendéglő)	„	5	07	10	32	4	29	—	—	—	—
Segesvár	„	5	12	10	52	5	23	8	38	5	99
Erzsébetváros	„	5	40	11	31	6	49	7	48	5	34
Medgyes	„	6	01	12	06	8	10	6	74	4	82
Kapus (Elágazás Nagy-Szeben felé)	Érk.	6	13	12	24	8	38	—	—	—	—
Kapus (Vendéglő)	Elind.	6	31	12	30	9	50	6	33	4	52
Mikeszásza	„	—	—	12	49	10	30	5	92	4	23
Hosszu-Aszó	„	—	—	1	05	10	54	5	55	3	97
Balázsfalva	„	7	03	1	25	11	39	5	18	3	70
Karácsonfalva	„	—	—	1	40	12	06	4	60	3	50
Tövis (Elágazás Gyula Fehérvár felé)	Érk.	7	30	2	06	12	49	—	—	—	—
Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	2	18	4	24	3	03
Nagy-Enyed	„	7	54	2	48	3	04	3	67	2	62
Felvincz	„	—	—	3	10	3	47	3	13	2	24
Maros-Ujvár	„	—	—	3	17	3	58	3	12	2	23
Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé	Érk.	8	18	3	24	4	09	—	—	—	—
Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	4	50	2	84	2	03
Gyéres	„	8	47	4	10	5	55	2	14	1	53
Apahida	„	—	—	5	38	8	11	—	55	—	39
Kolozsvár (Vendéglő)	Érk.	10	7	5	50	8	47	—	—	—	—
Kolozsvár	Elind.	10	17	6	28	8	20	—	—	—	—
Egeres	„	—	—	7	26	10	08	1	16	—	83
Bánffy-Hunyad	„	11	32	8	12	11	38	2	06	1	47
Csucsa	„	12	05	8	54	1	25	2	96	2	12
Rév	„	12	50	9	52	3	56	4	36	3	12
M.-Telegd	„	1	17	10	27	5	43	5	31	3	70
Nagyvárad (Vendéglő)	Érk.	1	45	11	04	6	52	6	29	4	49

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

A tordai sósfürdő minden hozzá tartozó épületekkel, felszereléssel és kisánczolt földterülettel, valamint a vendéglői helyiség használatával és korcsmárlási joggal a folyó 1882. évi április hó 1-ső napjától kezdőleg három, esetleg hat egymásutáni évekre árverés útján haszonbérbe adatik; az árverezés **folyó 1882. évi február hó 16-án** délutáni 3 órakor fog megtartatni Torda város közgyülési termében.

Az árverezés megkezdése előtt zárt ajánlatok is (offert) elfogadtatnak.

Felkiáltási ár évenkénti **250** frt o. é., mely összegnek 10% át, mint bánatpénzt köteles minden árverezni kivánó az árverező bizottmány kezéhez letenni.

A részletes árverezési feltételek Torda város polgármesteri irodájában megtekinthetők.

Torda, február 3 án 1882.

A tordai sósfürdöi részvény-társulat választmánya.

35 3—3

Pályázat.

Marosvásárhely sz. kir. város törvényhatóságánál ürességbe jött egyik alorvosi állomás — melylyel az orvosi szabad gyakorlat fenntartása mellett **300 frt évi fizetés** van egybekötve — a folyó évi február hó utolsó hetében tartandó törvényhatósági közgyülésen választás útján betöltendő levén: felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy ez iránti kellően felszerelt folyamodványukat

folyó évi február hó 25-ig

főispán mltgs. Béldi Gergely urhoz nyujtsák be.

A marosvásárhely sz. kir. városi törvényhatósági bizottságnak 1882. január 30-án tartott üléséből.

Kovács Samu,
polgármester.

37 2—2

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi „Takarékpénztár részvény-társaság"

XIII. évi rendes közgyülését

1882-ik évi február hó 27-én délelőtt 9 órakor a „Transylvania" disztermében tartja meg.

Tárgysorozata:

1. A közgyülés vezetésére elnök választás.
2. A közgyülés megalakulása után a szavazati jog gyakorlása tárgyában lehető sérelmek rövid szóbeli ellátása.
3. A közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitésére egy 3 tagú bizottság kijelölése.
4. Igazgatói jelentés a lefolyt üzleti év eredményéről — az évi mérleg előterjesztése — és az ezekre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés.
5. Az évi nyeremény felosztása és a felmentvény k megadása.
6. Jótékonyczélu adakozások és jutalmazások.
7. Az alapszabályok 21-ik §-a értelmében egyik igazgatónak választása.
8. Egy felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása.
9. Két választmányi tagnak megválasztása.
10. Az alapszabályok értelmében — netalán beadandó inditványok tágyalása.

Marosvásárhelytt, 1882. február 4-én.

Az igazgatóság.

☞ **Igazolási jegyek** a takarékpénztár helyiségében a közgyülést megelőző két napon **reggeli 9 órától déli 12 óráig, délután 3 órától 6 óráig**; ugyszintén a közgyülés napjan a gyülés megkezdése előtt az igazgatóságnál kivehetők.

36 2—3

Zobatz Ferencz

sétatéri kertész Kolozsvárt a nyári szinház mellett.

Ajánlja a n. é. közönségnek legujabb **báli, kézi és mell-virágcsokrokat, cotillion, mell- és hajfüzéreket, diademeket.**

Koszorukat:

Myrthus, babér, Camelia levelekből kerek vagy sziv alakban, virágokkal diszitve.

Selyem szalagok és csokrok

arany, ezüst vagy fekete nyomattal, kellőleg korsi megrendelésre szintén felválaltatnak és elküldetnek.

Kinyilt virágok

u. m. Cameliák, jaczintok, ibolyák, primulak, gyöngyvirág, stb. Csokrok elkészitése pontosan és legolcsóbb árak mellett. — Selyem és papirtartók gyári árban.

Vidéki megrendeléseket csomagolással a legujabb mód szerint eszközlök és jó elkészitéséért jótállok.

A n. é. közönség pártfogását kéri

Zobatz Ferencz.

38 1—2

Eladó ó-borok.

34,000 liter 1866 és utána következő legjobb bortermő évekből Hegyalja, Tokaj és Ozdi. desert és asztali bor, együttesen vagy hordó számra eladó; értekezni lehet

VARGA DÁNIEL

bőrraktárában, Hidutcza 15. szám.

Ugyszintén ajánlja saját, a jelen kor követelményeinek teljesen megfelelő **talp, blank és felső bőr** készitményeit:

I. gubóval ültetett talpbőr 12—14 k. pr. 100 k 168 frt.
II. „ „ „ 14—17 k. pr. 100 k 165 frt.

Vidéki s bármi e szakmába vágó megrendelések pontosan teljesittetnek.

Továbbá az elismert legjobb minőségü és legolcsóbb

száraz, hántott tölgy tüzifáját.

1 vaggonnal a kolozsvári vasúti állomáson . . 54 frt.
4 köbméter a házhoz szállitva . . . . . 10 frt.
2 „ „ „ . . . . . 5 frt.

Ugyanott kapható 150 métermázsa első minőségü jól kezelt **gubacs**.

Továbbá 100 szekér **széna sarju** és **luczerna** boglya számra, jutányos áron.

39 1—4

CS. KIR. SZABADALMAZOTT

egyetemes, emésztőpor

Dr. GÖLLISTŐL Bécsben

(1857 óta keresked czikk. — Bejegyzett czég.)

Eddig még utol nem éretett hatására nézve az emésztés és vértisztitás terén s a test táplálására és erősitésére nézve, Ez által naponkint kétszeri és sokáig folytatott használata mellett valódi gyógyszéré válik számos, még makacs betegségben is, mint p. o. **emésztési gyengeség, mell-égés a gyomor** tulterhelése a **belek** petyhüttsége' **ideggyengeség**, mindennemü **aranyeres** bajok, **guga sápatság, sárgaságban**, valamennyi **idült bőrbaj-, rák-, időszakos főfájások, férges és köves** betegségek, tulnyálkásodásban, stb. Ez az egyetlen és gyökeres szer a **megrögzött köszvény** és **mellbajban (tuberculose)**. A ványviz gyógyászatnál, ugy azelőtt, mint annak használata alatt, valamint utólagosan gyógyszerül is kitünö szolgálatot tesz.

Raktárak Erdélyben: **Kolozsvárt**; Ditrich Sámuel urnál; **Beszterczén**; Láni Ede kereskedőnél, **N.-Szeben**: Müller Károly gyógysz; W. F. Morcher gyógysz. Keippenberger keresk. **Brassóba**: Jekeliusz Ferdinánt gyógysz. Porr testvérek P C Czaides Demeter kereskedők és Grósz János: L. Hornung gyógyszerészeknél Fatii Stanescu **Gyula-Fehérvárt**: Fröhlich Gyula gyógysz. **M.-Vásárhelyt**: Bucher Miksa, B. Wallerstein kereskedőknél; **Segesvárt**: J. B. Misselbacher sen. J. B Tentsch kereskedőknél; **Szászrégenben**: Czoppelt Hugó és Schässer J. gyógyszerészeknél. **Szászváros on**: L. Fáhrmann keresk.

☞ **Kéretik a t. közönség hogy czégünket és bejegyzett védjegyünket figyelmébe vegye.**

Főszállitóhely: Bécsben. Stefansplatz 6. (Zwettlhoff napontai postaküld.)

523 Egy nagy skatulya ára **1.26 kr.** Egy kis skatulya **84 kr.** 3—6

Nyomatott: a „KELET" nyomdájában Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.